

Sygn. akt IV KO 73/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **A. R. i innych**

oskarżonego o czyn z art. 258 § 1 i § 3 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 28 lipca 2022 r.,

wystąpienia Sądu Okręgowego w K.

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**odmówić przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w K. w dniu 16 marca 2021 roku wpłynęła sprawa przeciwko: A. R., Ł. M., A. K., J. M., D. F., Ł. K. E. K., P. O., E. H., M. K., B. P. oraz M. Z., oskarżonym o czyny z art. 258 § 1 i 3 k.k. i inne, przy czym zarzucono im popełnienie łącznie 116 czynów, opisanych na 326 stronach aktu oskarżenia. Znaczna część czynów zarzuconych miała zostać popełniona w W., Ł. i innych miejscowościach, jednakże została przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. przez Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 24 lutego 2021 r., sygn. akt II AKo [...], na zasadzie art. 36 k.p.k., pomimo wniosków oskarżonych o przekazanie jej do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W..

Dnia 20 maja 2021 r., w tej sprawie, zostało przeprowadzone posiedzenie organizacyjne. Rozprawy odbywały się w dniach: 9 lipca 2021 r., na której otwarto przewód sądowy, 16 lipca 2021 r., 8 września 2021 r., 25 października 2021 r., 8

listopada 2021 r., 6 grudnia 2021 r., 20 grudnia 2021 r., 14 lutego 2022 r. Rozprawa wyznaczona na dzień 16 marca 2022 r. nie odbyła się z uwagi na wniosek obrońcy jednego z oskarżonych o jej odroczenie. W sprawie zostali przesłuchani prawie wszyscy oskarżeni.

Z dniem 1 kwietnia 2022 roku sędzia referent wskazanej sprawy - SSO K. S., za swoją zgodą, została skierowana do orzekania w nowoutworzonym Sądzie Okręgowym w S..

Jednocześnie Kolegium Sądu Okręgowego w S. uchwałą z dnia 8 kwietnia 2022 roku zwolniło dotychczasowego sędziego referenta, a to SSO K. S., od rozpoznania niniejszej sprawy, co niosło ze sobą ten skutek, że sprawa ta musiała zostać skierowana do referatu jednego z sędziów wciąż orzekających w Sądzie Okręgowym w K.. Wyłosowanie nowego referenta nastąpiło w dniu 13 kwietnia 2022 r.

Wyznaczona na dzień 11 kwietnia 2022 r. rozprawa nie odbyła się z powodu zwolnienia sędziego referenta od orzekania w tej sprawie przez Kolegium Sądu Okręgowego w S., rozprawa wyznaczona na dzień 16 maja 2022 r. nie odbyła się z powodu choroby sędziego w okresie od 31 grudnia 2021 r. do 7 czerwca 2022 r. Rozprawa wyznaczona dzień 13 czerwca 2022 r. nie odbyła się, ponieważ sędzia referent - w związku z powrotem z długoterminowego zwolnienia chorobowego w dniu 8 czerwca 2022 r. - nie miał możliwości zapoznać się z tak obszerną sprawą w krótkim czasie i należycie się do niej przygotować.

Postanowieniem z dnia 23 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w K. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie niniejszej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, a to Sądowi Okręgowemu w S.. Uzasadniając swoje stanowisko stwierdził, że w realiach niniejszej sprawy, dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania jej do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.. Sąd krytycznie odniósł się do decyzji Kolegium Sądu Okręgowego w S. podjętej w trybie art. 47b § 5 ustawy - prawo o ustroju sądów powszechnych. Oceniał ją jako niezrozumiałą w odczuciu społecznym oraz pochopną, bezrefleksyjną gdyż sprawa, w której postępowanie było na zaawansowanym etapie rozpoznania, musi się toczyć od początku, pomimo tego, że przepisy o przydziale spraw oraz wyznaczaniu i zmianie składu sądu nie ograniczają jurysdykcji sędziego. Zatem nie

było przeszkód prawnych, aby dotychczasowa Sędzia referentka w dalszym ciągu rozpoznawała sprawę, zwłaszcza, że siedziba Sądu Okręgowego w S. jest oddalona zaledwie o 11 kilometrów (ok. 15 minut jazdy samochodem) od dotychczasowego miejsca orzekania Sędzi. Sąd dodał, że referaty sędziów nowoutworzonego Sądu Okręgowego w S. są dopiero tworzone i ich objętość nie stałaby na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu dotychczasowych spraw. Utrzymanie skutków powyższej decyzji Kolegium Sądu Okręgowego w S. naruszać będzie zasady ekonomiki procesowej, gdyż zmarnowany zostanie czas, który został poświęcony przez dotychczasowego sędziego referenta do przygotowania się do rozpoznania niniejszej sprawy, jak i ten czas, który został już przeznaczony na faktyczne jej rozpoznanie.

Tymczasem z uwagi na objętość niniejszej sprawy oraz na obciążenie sędziów Sądu Okręgowego w K. pierwszy termin rozprawy będzie mógł zostać wyznaczony nie wcześniej niż na początku 2024 roku. Poza tym, szczegółowo wskazane zostało obciążenie pracą nowego Sędziego referenta i podkreślone ryzyko przewlekłości postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Okręgowego w K. nie jest zasadny. Kryterium „dobra wymiaru sprawiedliwości”, o którym mowa w art. 37 k.p.k. odnoszone jest m.in. do sytuacji, gdy okoliczności sprawy mogą wpływać na swobodę orzekania sędziów lub stwarzać w opinii publicznej uzasadnione przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób bezstronny. Przyjmuje się również, że pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości obejmuje interes wymiaru sprawiedliwości w szybkim rozpoznaniu sprawy. Dlatego okoliczności dotyczące złego stanu zdrowia czy kalectwa oskarżonego, która uniemożliwiają mu stawienie się na rozprawę w sądzie właściwym z uwagi na odległość od miejsca jego zamieszkania, uwzględniana jest również jako podstawa przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli daje to realne szanse udziału oskarżonego w rozprawie przed tym sądem (zob. m.in.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2010 r., II KO 100/10, OSNwSK 2010, poz. 2520; z dnia 21 lipca 2011 r., III KO 51/11, LEX nr 860626).

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, zgodnie z którym problemy natury organizacyjnej (brak warunków techniczno-

organizacyjnych do rozpoznania sprawy, braki kadrowe, braki lokalowe) nie mogą stanowić podstawy do przekazania sprawy na podstawie art. 37 k.p.k. Jako przykład powołać można stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2015 r., III KO 34/15 (LEX nr 1813081): *"Nie jest uzasadnione przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu w oparciu o przepis art. 37 k.p.k. w sytuacji jedynie przejściowych trudności organizacyjnych sądu, związanych z jego sytuacją kadrową. Warunki organizacji pracy sądów, zwłaszcza wiążące się z badaniem obciążenia sprawami poszczególnych sądów, ich obsady kadrowej, nie mieszczą się w kategorii szczególnych okoliczności, podlegających ocenie przez Sąd Najwyższy na płaszczyźnie art. 37 k.p.k. i powinny być przewyżczone w ramach działań organizacyjnych, należących do podmiotów dysponujących odpowiednimi ku temu kompetencjami."*(zob. również postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2015 r., III KO 34/15, Lex nr 1734690; z dnia 26 lutego 2015 r., III KO 4/15, Lex nr 1646390).

Dlatego, nawet podzielając słusznie wyrażoną przez Sąd Okręgowy w K. krytyczną ocenę przywołanej decyzji Kolegium Sądu Okręgowego w S. z perspektywy kryteriów ekonomiki procesowej, stwierdzić jednoznacznie należy, iż uprawnienie Sądu Najwyższego, wynikające z art. 37 k.p.k., nie może stanowić instrumentu służącego do korekty decyzji innych organów. Instytucja w tym przepisie przewidziana nie może być instrumentem służącym do „obejścia” regulacji natury ustawowej, w tym także skutków wadliwej decyzji podejmowanych przez uprawniony organ w ramach jego ustawowych kompetencji. Jest to regulacja o charakterze wyjątku i stąd nie może być wykładana w sposób rozszerzający. Dlatego Sąd Najwyższy nie aprobuje stanowiska wyrażonego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2022 r., sygn. IV KO 41/22, przywołanym w postanowieniu Sądu Okręgowego w K., uznając za trafne, to które stanowiło podstawę nieuwzględnienia tożsamego, do będącego przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu, wystąpienia Sądu Okręgowego w K. rozpoznanego w sprawie IV KO 52/22. W postanowieniu w tej sprawie wydanym w dniu 31 maja 2022 r. Sąd Najwyższy trafnie zauważył, iż „uwzględniając, że sytuacja, o której mowa w art. 47b § 5 Prawa o ustroju sądów powszechnych miała miejsce w niniejszej sprawie (przewidujący wyjątek od zasady zgodnie z którą zmiana miejsca

służbowego sędziego nie stanowi przeszkody do podejmowania czynności w sprawach przydzielonych w dotychczasowym miejscu służbowym), w którym określono, że na wniosek sędziego lub z urzędu kolegium sądu właściwego dla nowego miejsca służbowego sędziego może zwolnić go od obowiązku rozpoznania części lub wszystkich spraw, postulat skorzystania przez Sąd Najwyższy z instytucji *forum extraordinatum* jest (..) wyrazem nierespektowania i próbą obejścia procesowych skutków decyzji podjętej przez właściwy organ sądu”.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń zauważyć należy, że Sąd występujący z inicjatywą zastosowania *in concreto*, wszak wyjątkowej, unormowanej w przepisie art. 37 k.p.k., instytucji nie dostrzegł, iż nawet uwzględnienie tego postulatu wcale jeszcze nie oznacza, że w sprawie nie zaistnieją negatywne konsekwencje wspomnianej uchwały Kolegium w zakresie szybkości i sprawności jej rozpoznania. Rzecz bowiem w tym, że skorzystanie z możliwości przewidzianej w art. 37 k.p.k. i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. (zważywszy na obowiązującą procedurę wyznaczania składu orzekającego w danej sprawie) nie musi doprowadzić do rozpoznania przedmiotowej sprawy w dotychczasowym składzie orzekającym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[as]